

DEFINICIONS DE VARIABLES CATEGORIALS O CATEGORIES

TIPUS DE DEFINICIONS

Teòriques: Definicions d'elements de la teoria (objectes model) que recorren a altres elements de la teoria, per bé que aquests darrers han estat, evidentment, derivats dels fets en algun moment del passat. Tenen caire deductiu.

- **Conceptuals:** Definicions de conceptes o constructes a partir de conceptes validats (per això pertanyen amb ple dret a la teoria). Exemple: agressió a partir de frustració; neurosi a partir de conflicte aproximació/evitació.
- **Constitutives:** Definicions de constructes a partir de constructes. Exemple: agressivitat a partir de repressió; neurosi a partir de conflictes entre superjo i líbido. Noteu que és complicat definir un concepte teòric a partir d'un constructe, ja que aquest hauria d'estar plenament validat, i això no és corrent. Les definicions constitutives, per tant, no són il·legítimes però es troben amb enormes dificultats amb vistes a la seva validació.

Empíriques: Definicions d'objectes d'estudi basades en fets, fenòmens o relacions percebuts per l'observador o derivats de les seves dades. Tenen caire inductiu.

- **Enumeratives o llistes:** Tenen intenció descriptiva i donen bàsicament la llista d'elements que integren un objecte d'estudi, que el componen. Són la forma habitual de caracteritzar un sistema nominal.
- **Operacionals:** Defineixen la variable o la unitat especificant les relacions que la lliguen amb altres variables o unitats (relacions internes dins de l'objecte d'estudi), amb l'ambient extern o amb les operacions que realitza el propi observador (relacions externes).
 - **Morfològiques:** Defineixen unitats o variables establint el patró espaiotemporal i corporal, estàtic o dinàmic, que aquelles manifesten a l'observador.
 - **De mesura:** Defineixen la unitats establint les operacions necessàries per part del científic a fi de constituir o mesurar la unitat.
 - **Referencials:** Defineixen unitats o variables vinculant la forma física d'aquestes amb els antecedents que tenen en una cadena d'esdeveniments, particularment de conducta, intra o interindividual.
 - **Funcionals:** Defineixen unitats o variables vinculant la forma física d'aquestes amb els conseqüents que tenen en una cadena d'esdeveniments, particularment de conducta, intraindividual o interindividual.

Les definicions morfològiques i funcionals són les habitualment emprades per tal definir una categoria dintre d'un sistema. En menor mesura també s'utilitzen les referencials.

ESTRUCTURA I EXIGÈNCIES EN UNA DEFINICIÓ CATEGORIAL

Una *definició categorial* consta de:

- 1) Una **denominació** o "etiqueta" de la categoria.
- 2) **Nucli de la definició**, referida a aspectes observables del comportament en qualsevol dels tres sentits apuntats: morfologia; referents o antecedents; efectes, funcions o conseqüents.
- 3) Elaboració o desenvolupament del nucli de la definició que faci èmfasi en les **diferències entre aquesta categoria i d'altres** - especialment d'altres semblants.
Això ajuda a que una definició sigui **clara** o **tancada**, i **no borrosa**, en el sentit de que compleixi la **condició d'exclusivitat semàntica**. Una definició és clara o tancada quan impedeix totalment la possibilitat de que un esdeveniment conductual concret pugui ser classificat a la vegada en dues o més categories. És borrosa quan no és satisfet aquest requeriment i hi ha encavalcament entre categories.
La claredat d'una definició és compatible amb un cert grau d'**apertura** o **plasticitat**, ja que els diferents indicadors o conductes concretes que entren en la categoria poden presentar una considerable heterogeneïtat al marge del nucli comú (punt 2) que tots comparteixen.
- 4) Elaboració o desenvolupament del nucli de la definició que estableixi **els límits** de la categoria, és a dir, dels indicadors, actes o accions concrets que es poden incloure en la categoria. Això fa que una definició sigui **completa** en el sentit de que compleix la **condició d'exhaustivitat semàntica**. Una definició és completa quan en ella es contempen tots els casos possibles de segments conductuals classificables dintre de la categoria definida.
- 5) Si cal, per tal de clarificar definicions encara poc clares, **exemples** puntuals que contribueixin a aclarir els casos de discriminació difícil i a orientar l'observador en aquest terreny. Els exemples podrien ser positius (quines instàncies cal incloure dins de la categoria) o negatius (quines no cal incloure).

EXEMPLE

Blurton-Jones i Woodson (1979), dintre d'un sistema de categories sobre "Interacció Infantil":

Recepció:

- El subjecte estén el braç i pren amb la mà l'objecte que li ofereix un altre subjecte; a continuació el braç es flexiona cap al propi cos amb l'objecte a la mà, però això no té lloc fins que l'altre subjecte ha deixat anar l'objecte, àdhuc en el cas de que aquest no el tingui agafat, és a dir, de que el tingui sobre el palmell obert (*nucli morfològic-funcional*).
- Si el subjecte donant no deixa anar l'objecte i/o flexiona el seu braç, i el receptor segueix intentant obtenir-lo, aleshores la categoria serà "*prendre*", en comptes de recepció (*diferències i exclusivitat semàntica* entre categories que es poden confondre).
- "Recepció" no s'aplica" al cas de rebre menjar, ja que llavors l'acció és assignada a una categoria específica anomenada "*Rebre menjar*" (*diferències i exclusivitat semàntica* entre categories que es poden confondre; *exemple*).
- En els demás casos, sigui quin sigui l'objecte, l'acció s'assigna a "*recepció*" (*exhaustivitat, completitud*) .